

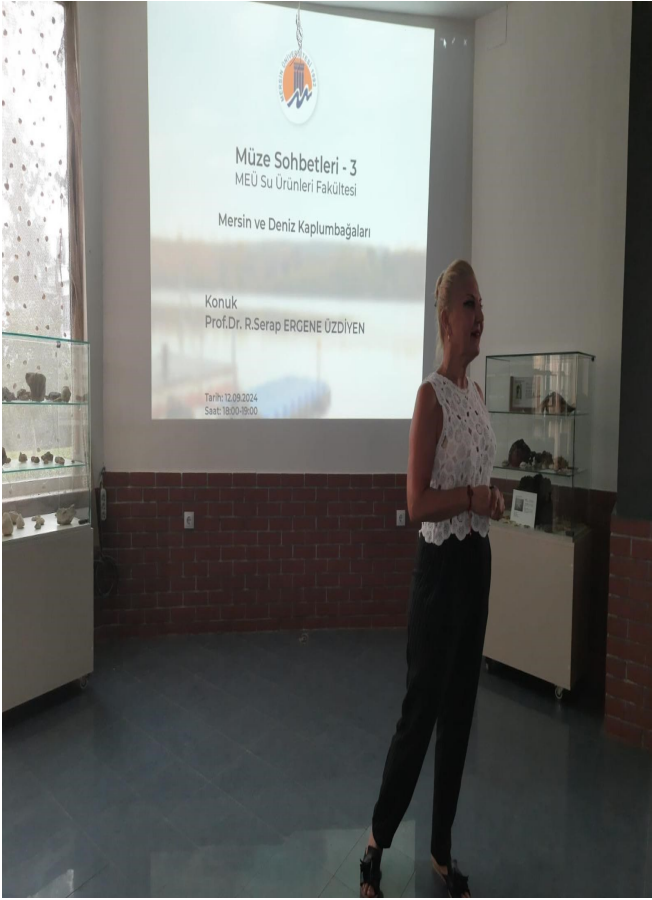
Müze Sohbetlerinde Deniz Kaplumbağaları Konuşuldu

Üniversitemiz Deniz Canlıları Müzesi tarafından düzenlenen Müze Sohbetleri'nin 3'üncüsü, 12 Eylül tarihinde "Mersin ve Deniz Kaplumbağaları" başlığında gerçekleştirildi. Mersin Üniversitesi (MEÜ) Deniz Kaplumbağaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü Prof. Dr. R. Serap Ergene Üzdiyen'in konuşmacı olduğu etkinlikte, deniz kaplumbağalarının nesillerinin tehlike altında olduğu ve Mersin'de de üreme alanları bulunan bu kaplumbağaları korumak için Türkiye'nin uluslararası sözleşmelere imza attığı vurgulandı.

Deniz Canlıları Müzesi'nde düzenlenen etkinliğin açılış konuşması Su Ürünleri Fakültesi öğretim üyesi ve Deniz Canlıları Müzesi sorumlusu Prof. Dr. Deniz Ayas tarafından yapıldı. Prof. Dr. Ayas, antropojenik faaliyetler nedeni ile denizel ve karasal ekosistemlerde yaşayan türlerin birçoğu yok olma tehdidi ile karşı karşıya kalmaktadır. Ekolojik kriz olarak adlandırabileceğimiz bu durum biyoçeşitliliğin azalmasına ve ekolojik dengeyi tahrip eder düzeye ulaşmıştır. Koruma biyolojisi ve tür koruma çalışmaları artık çok daha önemli hale gelmiştir. Prof. Dr. Ayas "Ülkemizde de son 50 yıldır deniz kaplumbağalarının korunmasına yönelik çalışmalar yapılıyor. Mersin'de de bu çalışmaları yürüten hocamız Prof. Dr. R. Serap Ergene Üzdiyen'dir. Deniz kaplumbağalarının ekosistemde üstlendikleri fonksiyonel rol nedir, yumurtlama dışında tüm biyolojik faaliyetlerini denizlerde gerçekleştiren bu türlerin denizlerde karşılaştıkları tehditler nelerdir, deniz kaplumbağaları yumurtlamak için sahillerdeki kumul

alanlara ihtiyaç duyduklarından dolayı hangi kırılmalıkları var? Hocamız bu konuda sunum yapacak.” dedi.

“Deniz kaplumbağaları 100 milyon yıldır dünyamızda yaşıyorlar”

Mersin’de deniz kaplumbağaları konusunda 2000 yılından bu yana çalışmalar yürüttüklerini belirten Prof. Dr. R. Serap Ergene Üzdüyen, deniz kaplumbağalarının 100 milyon yıldır dünyamızda yaşadığını ve 100 milyon yıldan bu yana değişmeden günümüze gelen ender varlıklardan olduğunu kaydetti. Prof. Dr. Ergene Üzdüyen “Moleküller olarak küçük değişiklikler var fakat morfolojik olarak bir değişiklik yok. Deniz kaplumbağalarının cinsiyetleri yuva sıcaklığına bağlı. Yüksek sıcaklıkta dişi, düşük sıcaklıkta erkek yavrular çıkmaktadır. Yavrular denizin parıltısı, ayın yansımaları, dalgaların titreşimi ve denizin beyaz köpüğü gibi işaretlere doğru içgüdüsel olarak hareket ederler. Yaklaşık 25-30 yılda cinsel erginliğe ulaşırlar. Doğmuş oldukları kumsallara döner yumurta bırakırlar. Deniz canlısı olmasına rağmen karaya yumurta bırakırlar. Akciğerle solunum yaparlar ve göç ederler.” dedi.

Tüm dünyada 8 tür deniz kaplumbağası olduğunu belirten Prof. Dr. Ergene Üzdüyen bu deniz kaplumbağasından 3 türünün denizlerimizde birebir rastladıkları türler arasında yer aldığını kaydetti. Prof. Dr. Ergene Üzdüyen “Bunlardan bir tanesi *Caretta Caretta* türü deniz kaplumbağasıdır. *Caretta Caretta*, kumsallarımızda yuva yapıyor, denizlerimizde, kıyılal alanlarımızda bulunabiliyor. Bir diğeri *Chelonia Mydas*’tır. (Yeşil Deniz Kaplumbağası) Hiçbir tür Latince ismiyle anılmaz ama *Caretta Caretta* tür ismiyle anılıyor. Bir diğeri deniz kaplumbağası ise *Dermochelys Coriacea* (Deri Sırtlı Deniz Kaplumbağası). Dünyanın en büyük

deniz kaplumbağasıdır. Bu kaplumbağayı Türkiye’de deniz kıyısında üçüncü kez gören biziz.” diye konuştu.

“Denizlerin ve okyanusların sağlıklı olmasını bu canlılara borçluyuz”

Denizlerin ve okyanusların sağlıklı olmasını bu canlılara borçlu olduğumuzu söyleyen Prof. Dr. Ergene Üzdiyen, dünyanın dörtte üçünün sularla kaplı olduğunu, oksijenin temel kaynağının sudan geldiğini belirtti. Prof. Dr. Ergene Üzdiyen şöyle konuştu: “Oksijen ile kaplumbağanın ne ilgisi var diye düşünebiliriz? Yeşil deniz kaplumbağaları deniz çayırlarını buduyor, onlarla besleniyor. Onlarla beslenince de çürümeyi önüyor diğer taraftan çayırların yenilenmesini sağlıyor. Plaj kumlarına besin taşıyor. Her bir kaplumbağa 100-150 civarında yumurta bırakıyor. Mersin’de tahmini Kazanlı’da her yıl 1000 civarında bazen 1500 yuva oluyor. 1500 çarpı 150 yumurta yaptığınızda deniz kaplumbağalarını ne kadar önem taşıdığını görürsünüz. Kaplumbağalar, kumsalın beslenmesini sağlıyor, kumunu zenginleştiriyor. Çünkü yumurtaların kabukları ve açılmamış yumurtalar kumsala besin sağlıyor. 1000 tane yavrudan 3’ü olgunluğa ulaşabiliyor. Geriye kalanlar diğer canlıları besliyor. Bu doğanın dengesi.”

Mersin’de deniz kaplumbağalarının üreme alanlarını Alata, Kazanlı Anamur Göksu Deltası ve Davultepe olarak sıralayan Prof. Dr. Ergene Üzdiyen, Davultepe için uzun yıllar mücadele verdiklerini ancak Davultepe’nin yapılaşmaya açıldığını, insan etkileri, kirlilik, plastik, plaj aktiviteleri, ışık, kentleşme, balıkçılık faaliyetleri gibi unsurların deniz kaplumbağalarını tehdit ettiğini söyledi. Prof. Dr. Ergene Üzdiyen, balıkçı teknelerinin ağına kaplumbağaların takılabildiğini, kumsalların yapılaşma için kullanılmasını sonucunda da doğal alanların tahrip edildiğini ve bu hayvanlara üremek için yer kalmadığına işaret etti.

“Deniz kaplumbağalarının nesli tehlike altında”

Merkez faaliyetleri hakkında bilgi veren Prof. Dr. Ergene Üzdiyen deniz kaplumbağalarının DNA analizi, ölüm oranları, üreme özellikleri, cinsiyet oranları, yeni üreme alanları gibi birçok konuda ulusal ve uluslararası 24 makale ve sempozyumlarda sunulan 48 bildiri, 2 sempozyum, 3 çalıştay düzenlediklerini ve TÜBİTAK projeleri ile uluslararası projeler gerçekleştirdiklerini söyledi. 2000 yılından bu yana Mersin üreme kumsallarında koruma çalışması yaptıklarını ve bugüne kadar Mersin’de iki tane koruma bölgesi ilan ettirdiklerine de dikkat çeken Prof. Dr. Ergene Üzdiyen 6 doğa okulu, 8 bilim şenliği, Caretta şenliği, sosyal sorumluluk projeleri, 485 seminer ve konferans, iki belgesel, 5 fotoğraf sergisi açtıklarını da kaydetti. 2005 yılında Türkiye’de Şanslı isimli kaplumbağaya ilk ameliyatı yaptıklarını belirten Prof. Dr. Ergene Üzdiyen, sözlerini şöyle tamamladı: “Deniz kaplumbağaları nesli tehlike altında olan canlılardır. Nesli tehlikede olunca Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) tarafından deniz kaplumbağaları kırmızı listede yer alıyor. Önceki yıllar Mersin’de bu kaplumbağaların sayısı kritik derecede kötüydü ama çok uzun süren çalışmalar sonucu bu sayıyı daha iyi noktalara taşıdık. Ancak deniz kaplumbağaları hala kırmızı listeden de çıkmış değil.”

Prof.Dr. R. Serap Ergene Üzdiyen'e Müze Sohbetlerine konuşmacı olarak katılımı nedeni ile Su Ürünleri Fakültesi Dekan Yardımcısı Prof.Dr. Fahri Karayakar tarafından teşekkür belgesi takdim edildi.